

Sag C-484/20

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

1. oktober 2020

Forelæggende ret:

Oberlandesgericht München (Tyskland)

Afgørelse af:

1. oktober 2020

Sagsøgt og appellat:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Sagsøger og indstævnt:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[Udelades]

KENDELSE

I sagen

**Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände –
Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.,** [udelades] Berlin
– sagsøger og indstævnt –

[Udelades]

mod

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [udelades] Unterföhring
– sagsøgt og appellat –

[Udelades] **[Org. s. 2]**

har 29. afdeling for civile sager ved Oberlandesgericht München (den regionale
appeldomstol i München, Tyskland) [udelades] den 1. oktober 2020

afsagt følgende kendelse:

- I. Sagen [udelades] udsættes.
- II. Den Europæiske Unions Domstol forelægges i henhold til artikel 267 TEUF og med henblik på fortolkningen af
 - artikel 62, stk. 4, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/2366 af 25. november 2015 om betalingstjenester i det indre marked, om ændring af direktiv 2002/65/EF, 2009/110/EF og 2013/36/EU og forordning (EU) nr. 1093/2010 og om ophævelse af direktiv 2007/64/EF (herefter »direktiv (EU) 2015/2366«)

følgende spørgsmål til præjudiciel afgørelse:

- »Skal artikel 62, stk. 4, i direktiv (EU) 2015/2366 fortolkes således, at bestemmelsen er til hinder for en national lovgivning eller praksis, der har form af en overgangsbestemmelse for så vidt angår løbende skyldforhold med forbrugere, og hvorefter forbuddet mod gebyrer på anvendelse af betalingsinstrumenter og betalingstjenester i henhold til den relevante nationale gennemførelsesbestemmelse kun finder anvendelse, såfremt det tilgrundliggende skyldforhold er opstået den 13. januar 2018 eller senere, men ikke når det tilgrundliggende skyldforhold bestod før den 13. januar 2018, men hvor gennemførelsen af (yderligere) betalingstransaktioner dog først blev påbegyndt den 13. januar 2018 eller senere?« **[Org. s. 3]**

Begrundelse

Parternes tvist ved den forelæggende ret drejer sig om, hvorvidt sagsøgte i sin egenskab af kabelnetoperatør og udbyder af internetadgang er berettiget til i overensstemmelse med sine almindelige forretningsbetingelser at opkræve det såkaldte faste selvbetalergebyr på 2,50 EUR pr. betaling fra forbrugere, når disse forbrugere ikke giver sagsøgte nogen bemyndigelse til at foretage en direkte bankopkrævning, men i stedet selv betaler regninger via en overførsel i SEPA, for så vidt som det tilgrundliggende skyldforhold blev fastslået inden tidspunktet for gennemførelsen af direktiv (EU) 2015/2366 i national ret den 13. januar 2018, men gennemførelsen af (yderligere) betalingstransaktioner dog først blev påbegyndt efter denne dato.

1. Retsforskrifter

a. EU-retten

Betragtningerne til direktiv (EU) 2015/2366 har bl.a. følgende ordlyd:

»(1) I de senere år er der gjort store fremskridt med integration af detailbetalinger i Unionen, navnlig i forbindelse med EU-retsakterne om betalinger, navnlig Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/64/EF [...], Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 924/2009 [...], Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/110/EF [...] og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 260/2012 [...]. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU [...] har yderligere udbygget de retlige rammer for betalingstjenester ved at fastsætte en specifik grænse for forretningsdrivendes mulighed for at overvælte brugergebyrer på deres kunder for anvendelse af et bestemt betalingsmiddel.

[...]

(6) Der bør fastsættes nye regler for at lukke hullerne i lovgivningen og samtidig give større retssikkerhed og sikre ensartet anvendelse af de retlige rammer i hele Unionen. Der bør garanteres lige forretningsvilkår for eksisterende og nye markedsaktører, så det bliver nemmere for nye betalingsmidler at nå ud til et større marked, og [org. s. 4] så der sikres en høj grad af forbrugerbeskyttelse i forbindelse med betalingstjenester i hele Unionen. Dette bør skabe effektivitet i betalingssystemet som helhed og føre til større udvalg af og mere gennemsigtighed i betalingstjenester og samtidig styrke forbrugernes tillid til et harmoniseret betalingsmarked.

[...]

(66) Forskelle i national praksis vedrørende gebyropkrævning for anvendelse af et givet betalingsinstrument («overvæltning af brugergebyrer») har ført til vidt forskellige forhold på EU's betalingsmarkeder og er blevet en kilde til forvirring for forbrugerne, navnlig med hensyn til e-handel og grænseoverskridende handel. Forretningsdrivende i medlemsstater, hvor det er tilladt at overvælte brugergebyrer, udbyder produkter og tjenesteydelser i medlemsstater, hvor overvæltning af brugergebyrer er forbudt, og opkræver brugergebyr fra forbrugeren. Der er også mange eksempler på forretningsdrivende, som overvælte[r] brugergebyrer, der er meget højere end den forretningsdrivendes omkostninger ved anvendelse af et specifikt betalingsinstrument. En anden god grund til at revidere praksis for overvæltning af brugergebyrer er, at forordning (EU) 2015/751 fastsætter regler for interbankgebyrer eller kortbaserede betalinger. Interbankgebyrer udgør den vigtigste del af forretningsdrivendes gebyrer for kort og kortbaserede betalinger. Overvæltning af brugergebyrer er den styringspraksis, der til tider anvendes af forretningsdrivende for at kompensere for de ekstra omkostninger ved kortbaserede betalinger. Forordning (EU) 2015/751 fastsætter grænser for interbankgebyrers niveau. Disse grænser vil finde anvendelse inden indførelsen af det forbud, der er fastsat i dette direktiv. Medlemsstaterne bør således overveje at hindre betalingsmodtagere i at opkræve gebyrer for anvendelse af

betalingstransaktioner, for hvilke interbankgebyrerne er reguleret i kapitel II i forordning (EU) 2015/751.

[...]

(99) Det er nødvendigt at sikre effektiv håndhævelse af de nationale bestemmelser, der vedtages i medfør af dette direktiv. Der bør derfor indføres egnede procedurer, der giver mulighed for at klage over betalingstjenesteudbydere, der ikke overholder disse bestemmelser, og for at sikre, at der i givet fald pålægges sanktioner, der er effektive, forholdsmæssige og har afskrækkende virkning. [...]« [Org. s. 5]

Direktiv (EU) 2015/2366 fastsætter bl.a. følgende:

»Artikel 2

Anvendelsesområde

1. Dette direktiv finder anvendelse på betalingstjenester, der udbydes i Unionen.
2. Afsnit III og IV finder anvendelse på betalingstransaktioner i en medlemsstats valuta, hvis både betalerens og betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder eller den eneste betalingstjenesteudbyder, der er involveret i betalingstransaktionen, er beliggende i Unionen.

[...]

Artikel 4

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

[...]

- 9) »betalingsmodtager«: en fysisk eller juridisk person, som er den tiltænkte modtager af de midler, der indgår i en betalingstransaktion

[...]

- 14) »betalingstransaktion«: en personaliseret anordning eller personaliserede anordninger og/eller sæt af procedurer, der er aftalt mellem betalingstjenestebrugeren og betalingstjenesteudbyderen, og som bruges for at initiere en betalingsordre

[...]

Artikel 62

Gældende gebyrer

[...]

4. Medlemsstaterne sikrer under alle omstændigheder, at betalingsmodtageren ikke opkræver gebyrer for anvendelse af betalingsinstrumenter, for hvilke interbankgebyrerne er reguleret i kapitel II i forordning (EU) 2015/751, og [org. s. 6] for de betalingstjenester, på hvilke forordning (EU) nr. 260/2012 finder anvendelse.

[...]

Artikel 107

Fuld harmonisering

1. For så vidt som dette direktiv indeholder harmoniserede bestemmelser, må medlemsstaterne ikke bevare eller indføre andre bestemmelser end dem, der er fastsat i direktivet, jf. dog artikel 2, artikel 8, stk. 3, artikel 32, artikel 38, stk. 2, artikel 42, stk. 2, artikel 55, stk. 6, artikel 57, stk. 3, artikel 58, stk. 3, artikel 61, stk. 2 og 3, artikel 62, stk. 5, artikel 63, stk. 2 og 3, artikel 74, stk. 1, andet afsnit, og artikel 86.

[...]

Artikel 115

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne vedtager og offentliggør senest den 13. januar 2018 de bestemmelser, der er nødvendige for at efterkomme dette direktiv. De underretter straks Kommissionen herom.

2. Medlemsstaterne anvender disse bestemmelser fra den 13. januar 2018.«

Forordning (EU) nr. 260/2012 bestemmer:

»Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

1. Ved denne forordning fastsættes bestemmelser om kreditoverførsels- og direkte debiteringstransaktioner i euro inden for Unionen, hvor både [org. s. 7] betalerens betalingstjenesteudbyder og betalingsmodtagerens betalingstjenesteudbyder er etableret i Unionen, eller hvor den eneste betalingstjenesteudbyder i forbindelse med betalingstransaktionen er etableret i Unionen.«

b. National ret

§ 270a i Bürgerliches Gesetzbuch (borgerlig lovbog) (indført med virkning fra den 13.1.2018 ved lov af 17.7.2017 [udelades]) er sålydende:

»Aftaler, hvorved skyldneren forpligtes til at betale et gebyr for anvendelse af en automatisk direkte debitering i SEPA, en direkte debitering mellem virksomheder i SEPA, en overførsel i SEPA eller et betalingskort, er ugyldige. Ved transaktioner med forbrugere gælder første punktum med hensyn til anvendelse af betalingskort kun, såfremt kapitel II i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner (EUT L 123 af 19.5.2015, s. 1) finder anvendelse på de nævnte transaktioner.«

Overgangsbestemmelsen i artikel 229, § 45, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lov om ikrafttrædelse af den borgerlige lovbog) (indført med virkning fra den 13.1.2018 ved lov af 17.7.2017 [udelades]) har følgende ordlyd:

- »(1) Skyldforhold, der vedrører gennemførelsen af betalingstransaktioner, og som er opstået den 13. januar 2018 eller derefter, reguleres kun af Bürgerliches Gesetzbuch og artikel 248 i den affattelse, som finder anvendelse fra den 13. januar 2018.
- (2) Skyldforhold, der vedrører gennemførelsen af betalingstransaktioner, og som bestod inden den 13. januar 2018, reguleres af Bürgerliches Gesetzbuch og artikel 248 i den affattelse, som fandt anvendelse frem til den 13. januar 2018, medmindre andet er fastsat i stk. 3 og 4. **[Org. s. 8]**
- (3) Såfremt det i forbindelse med et skyldforhold som omhandlet i stk. 2 forholder sig således, at gennemførelsen af en betalingstransaktion først blev påbegyndt den 13. januar 2018, reguleres denne betalingstransaktion kun af Bürgerliches Gesetzbuch og artikel 248 i den affattelse, som finder anvendelse fra og med den 13. januar 2018.
- (4) § 675f, stk. 3, i Bürgerliches Gesetzbuch skal i den affattelse, der finder anvendelse fra den 13. januar 2018, fra og med denne dato også finde anvendelse på skyldforhold som omhandlet i stk. 2.
- (5) § 270a i Bürgerliches Gesetzbuch finder anvendelse på ethvert skyldforhold, der er opstået den 13. januar 2018 eller derefter.«

2. De faktiske omstændigheder i hovedsagen

- a. Sagsøgeren, som er en forbrugerbeskyttelsesorganisation med søgsmålskompetence i henhold til tysk ret, har foreholdt sagsøgte, der er en

kabelnetoperatør og udbyder af internetadgang, at denne trods en tidligere advarsel om inden for rammerne af forretningsmæssige handlinger at undlade at anvende en bestemmelse i sine almindelige forretningsbetingelser – undtagen over for erhvervsdrivende – eller at påberåbe sig denne bestemmelse i forbindelse med tjenesteydelsesaftaler vedrørende telekommunikations- og kabelnetværksydelse, idet bestemmelsen har følgende ordlyd: »Fast selvbetalergebyr: Gebyr pr. betaling uden direkte bankopkrævning: 2,50 EUR.«

Sagsøgte har siden gennemførelsen af direktiv (EU) 2015/2366 i tysk ret den 13. januar 2018 sondret mellem løbende kontrakter og nye kontrakter. Med hensyn til løbende kontrakter, der blev indgået inden den 13. januar 2018, anvender sagsøgte den ovenfor nævnte klausul, der bl.a. ikke udelukker SEPA-overførsler, i pris- og tjenesteydelsesbeskrivelsen. I den tilsvarende prisliste, der finder anvendelse på nye kontrakter indgået fra og med den 13. januar 2018, fremgår denne klausul ikke længere.

Sagsøgte anser sig for berettiget til at anvende klausulen i forbindelse med løbende kontrakter, da det i § 270a i Bürgerliches Gesetzbuch fastsatte forbud mod opkrævning af tillægsgebyrer kun gælder for de løbende skyldforhold, der er opstået den 13. januar 2018 eller derefter. Sagsøgte er følgelig berettiget til også efter denne dato at opkræve det faste selvbetalergebyr i forbindelse med [org. s. 9] løbende kontrakter, der blev indgået inden denne dato, idet den klare overgangsbestemmelse i artikel 229, § 45, stk. 5, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lov om ikrafttrædelse af den borgerlige lovbog) udskiller skyldforhold opstået den 13. januar 2018 eller derefter, således at § 270a i Bürgerliches Gesetzbuch ikke kan anvendes med tilbagevirkende kraft, heller ikke hvis betalinger er blevet gennemført den 13. januar 2018 eller derefter.

Sagsøgeren er derimod af den opfattelse, at forbuddet mod opkrævning af tillægsgebyrer den 13. januar 2018 eller senere også gælder for løbende kontrakter, som blev indgået inden den 13. januar 2018. Da formålet med artikel 62, stk. 4, i direktiv (EU) 2015/2366 var at skabe lige vilkår på det indre marked fra og med skæringsdatoen, skal gennemførelsesbestemmelsen i § 270a i Bürgerliches Gesetzbuch finde anvendelse uanset kontraktens løbetid og dermed også på løbende skyldforhold, der opstod inden den 13. januar 2018. Overgangsbestemmelsen i artikel 229, § 45, stk. 5, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lov om ikrafttrædelse af den borgerlige lovbog) skal i henhold til den retlige tankegang i artikel 229, § 45, stk. 3 i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch fortolkes således, at med hensyn til kontrakter indgået før den 13. januar 2018 skal den nye lovgivning, der er gældende fra skæringsdatoen, ikke desto mindre finde anvendelse, selv hvis betalingstransaktioner er blevet påbegyndt den 13. januar 2018 eller senere.

- b. Den forelæggende ret hælder til, at den nationale bestemmelse i § 270a i Bürgerliches Gesetzbuch, hvorved artikel 62, stk. 4, i direktiv (EU) 2015/2366 er blevet gennemført, også skal finde anvendelse, når det løbende skyldforhold, der ligger til grund for betalingerne, blev indgået inden den 13. januar 2018, men gennemførelsen af (yderligere) betalingstransaktioner først blev påbegyndt efter denne skæringsdato, eftersom eksempelvis gebyrer for anvendelse af kabler eller for internetforsyning – ligesom det er tilfældet i den foreliggende sag – forfalder med periodiske, som regel månedlige, intervaller.

I denne henseende er det efter den forelæggende rets opfattelse relevant, at artikel 62, stk. 4, i direktiv (EU) 2015/2366 alene vedrører anvendelse af de betalingsinstrumenter og de betalingstjenester, for hvilke der er anordnet et forbud mod tillægsgebyrer opkrævet af betalingsmodtageren som led i den fuldstændige harmonisering for perioden efter udløbet af gennemførelsesfristen den 13. januar 2018. Direktivet henviser derimod ikke til indgåelsen af det skyldforhold, som ligger til grund for betalingerne. **[Org. s. 10]**

Den forelæggende ret hælder derfor til, at forbuddet mod gebyrer også skal finde anvendelse på løbende kontrakter, der blev indgået inden den 13. januar 2018, eftersom det fremgår af sjette betragtning til direktivet, at der skal sikres ensartet anvendelse af de retlige rammer for betalinger i hele Unionen, at der bør garanteres lige forretningsvilkår for eksisterende og nye markedsaktører, og at der sikres en høj grad af forbrugerbeskyttelse i forbindelse med betalingstjenester i hele Unionen. I henhold til 66. betragtning til direktivet bør de forskelle i national praksis vedrørende gebyropkrævning, der har ført til vidt forskellige forhold på Unionens betalingsmarkeder og er blevet en kilde til forvirring for forbrugerne, harmoniseres ved at gøre det forbudt for betalingsmodtagere at opkræve gebyrer for anvendelse af bestemte betalingsinstrumenter. Der ville herske tvivl om denne harmonisering i hele Unionen, såfremt det i medlemsstaterne også i fremtiden var tilladt at opkræve forskellige gebyrer på ubestemt tid i forbindelse med løbende skyldforhold, da det afgørende formentlig vil være det tidspunkt, hvor skyldforholdet opstod i henhold til national ret, og ikke udløbet af fristen for gennemførelse af direktivet den 13. januar 2018.

Den forelæggende ret er af den opfattelse, at der på baggrund af ordlyden af overgangsbestemmelsen i artikel 229, § 45, stk. 5, i Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (lov om ikrafttrædelse af den borgerlige lovbog), som alene vedrører indgåelsen af skyldforholdet, på nuværende tidspunkt kan rejses tvivl om, hvorvidt forbuddet mod tillægsgebyrer også kan udvides til betalinger foretaget den 13. januar 2018 eller senere. [synspunkter fra den relevante litteratur] **[Org. s. 11]**

Med det [udelades] præjudicielle spørgsmål anmoder den forelæggende ret Domstolen om at fortolke artikel 62, stk. 4, i direktiv (EU) 2015/2366. Dette

skyldes, at den forelæggende ret i tråd med bestemmelsens ånd lægger til grund, at bestemmelsen skal anses for at finde tidsubegrænset anvendelse fra og med den 13. januar 2018, således at der fra denne dato sikres en ensartet gebyrordning for betalingstjenestemarkedet i Unionen, uafhængigt af spørgsmålet om, hvornår løbende skyldforhold opstod:

[Udelades]

ARBEJDSDOKUMENT